Dosarul nr. 21r-2008/23 Prima instanță : Judecătoria Orhei sediul Central
1-22031669-02-21r-01082023 Judecător : Viorica Severin

D E C I Z I E
În numele Legii

26 decembrie 2023 **municipiul Chișinău**

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Iurie Iordan
Judecătorii Elena Cojocari și Marcel Juganari

a judecat, în procedură scrisă, în lipsa părţilor, în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr.18-Brănești declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023, la cererea condamnatului Babaș Grigore cu privire la aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. b) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021.

***Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei**:*
În procedura instanței de fond, din 23.05.2023 – 06.07.2023;
În Curtea de Apel Chișinău: 01.08.2023 – 14.12.2023.
Procedura de citare legală a fost executată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurenți, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă:

1. La data de 07 martie 2023, în Judecătoria Orhei, sediul Central a fost înregistrată cererea condamnatului Babaș Grigore cu privire la aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. a) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021.

Prin încheierea Judecătorului desemnat cu atribuții de instrucție din 16.06.2022, a fost respinsă cererea condamnatului Babaș Grigore cu privire la

aplicarea art. 7 alin. (1) lit. a) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021, ca fiind neîntemeiată.(f.d.37-38).

Nefiind de acord cu încheierea din 16.06.2022, condamnatul și apărătorul acestuia, au declarat recurs, care a fost admis prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 12.12.2022 a fost admis, fiind casată încheierea, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată. (f.d.61-66).

2. *Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023*, s-a admis cererea condamnatului Babaș Grigore cu privire la aplicarea prevederilor art. 7 alin. (1) lit. b) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021, în privința sa, ca fiind întemeiată.

În temeiul art. 7 alin. (1) lit. b) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24 decembrie 2021, se reduce condamnatului Babaș Grigore *****, născut *****, din pedeapsa de 8 (opt) ani și 6 (șase) luni închisoare, stabilită prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 24.03.2017, cu ¼ (o pătrime).

3. *Nefiind de acord cu încheierea dată, recurs a declarat directorul Penitenciarului nr. 18 – Brănești, Eugeniu Savca,* prin care solicită admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă ca neîntemeiată cererea condamnatului Babaș Grigore privind aplicarea în privința ultimului a prevederilor art. 7 alin. (1) lit. b) din Legea privind amnistia în legătura cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Potrivit cererii de recurs declarate, recurentul a invocat faptul că la examinarea cererii în cauză s-a constatat că, Babaş Grigore ***** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) CP RM şi în baza acestei legi, i-a fost stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru bărbați. în temeiul art. 85 Cod penal, prin cumul de sentințe, la pedeapsa aplicată prin prezenta sentință, s-a adăugat parțial partea neexecutată sub formă de trei ani închisoare, stabilită prin sentința Judecătoriei Orhei din 18.11.2015, în baza art. 152 alin. (1) CP RM, fiindu-i stabilită pedeapsă definitivă spre executare de 8 ani 6 luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru bărbați. Măsura de reprimare în privința inculpatului, a fost menținut arestul preventiv, până la intrarea sentinței în vigoare. Termenul de executare al pedepsei urmând a-i fi calculat din 24.03.2017, incluzând în termen perioada de menținere în stare de arest de la 28.09.2016, până la 24.03.2017.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28.09.2017, a fost respinsă ca nefondată cererea inculpatului, cu menținerea sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 24.03.2017.

Indică că la Comisia Penitenciarului nr. 18-Brăneşti, a fost examinată chestiunea privind aprobarea Raportului de evaluare, în privința condamnatului Babaş Grigore ***** şi în urma examinării Comisia a hotărât de a aproba raportul de evaluare cu calificativul **"**pozitiv**",** deținutul neavând sancțiune disciplinare pe parcursul executării pedepsei.

La data de 24 martie 2022, în cadrul Comisiei speciale Penitenciarului nr.l 8-Brăneşti, conducându-se de Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin Ordinul Ministerului Justiției nr.44 din 18.02.2022, examinând posibilitatea înaintării demersului pentru aplicarea actului de amnistie în privința condamnatului Babaş Grigore *****, de către ofițerul principal al Secției Reintegrare Socială Penitenciarului nr.l8 - Brănești (psiholog) a fost prezentată fișa de evaluare a riscului de recidivă, *cu raport argumentat,* stabilindu-i risc de recidivă - ridicat Ca urmare membrii Comisiei speciale au votat unanim pentru a nu înainta materialele în instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării prevederilor Legii 243/2021 privind amnistia, pe motiv că în privința condamnatului a fost stabilit risc de recidivă: ridicat**.**

Invocă că la data de 31.12.2021 a intrat în vigoare Legea nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Din dispoziția art. 1 alin. (2) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM rezultă că, aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare - comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor şi ai Inspectoratului National de Probațiune. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției şi activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției.

Reiterează recurentul că potrivit materialelor din dosarul personal al condamnatului pe perioada de executare a pedepsei acesta a fost sancționat, sancțiunea care la momentul examinării la Comisia Penitenciarului era stinsă dar care demonstrează comportamentul nesatisfăcător a condamnatului. Ca urmare, membrii Comisiei speciale au votat unanim pentru a refuza înaintarea materialelor în instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării prevederilor Legii 243/2021 privind amnistia, pe motiv că în privința condamnatului a fost stabilit risc de recidivă: Ridicat.

Afirmă că conform metodologiei evaluării riscului de recidivă, care este anexa nr.6 la Regulamentul - cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul Ministrului Justiției nr.44 din 18 februarie 2022, rezultă că riscul ridicat de recidivă se constată doar atunci când predomină factorii criminogeni ce condiționează o recădere infracțională, iar factorii protectivi sunt indicii de diminuare a riscului de recidivă.

Opinează recurentul că în concluzia instanței nu constată care anume risc de recidivă prezintă deținutul, or, una din condițiile pentru aplicarea amnistiei conform art. 1 alin (1) din Legea nr. 243/2021, trebuie să fie prezența la deținut a riscului de recidivă mediu sau redus. De altei, instanța nu putea să constate prezența unui alt risc de recidivă, decât cel stabilit de psiholog, care în cazul dat este ridicat, deoarece evaluarea psihologică la aprecierea riscului de recidivă la deținuți aparține în exclusivitate psihologului, care are cunoștință speciale în domeniu.

Consideră că prin aceste aprecieri instanța de judecată, contrar prevederilor actelor normative sus-menționate şi-a atribuit sarcinile de psiholog, prin ce şi-a depășit limitele controlului judecătoresc.

Prin urmare, având în vedere circumstanțele constatate în coraport cu prevederile legale aplicabile, Penitenciarul nr.l8-Brăneşti, reiterează că condamnatului Babaş Grigore ***** nu-i sunt aplicabile prevederile art.7 alin.(l) lit. a) al Legii 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, dat fiind faptul, că acesta nu întrunește art.l al prezentei legi.

Indică că în analiza încheierii din data de 06 iulie 2023, raportată la argumentele instanței de judecată, Penitenciarul nr. 18-Brăneşti reține, că acestea şi-au găsit confirmare şi statuează că judecătorul şi-a motivat soluția contradictoriu şi partea descriptivă nu corespunde cu cea a dispozitivului.

4. Procedura de citare legal executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 18 Brănești, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

La 13.12.2023, în adresa instanței a parvenit referința avocatului N. Pruteanu în numele condamnatului Grigore Babaș prin care a solicitat declararea inadmisibilă a cererii de recurs și respingerea cererii de recurs ca fiind depusă peste

termen cu menținerea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023.

5. *Examinând materialele prezentate, în raport cu motivele recursului declarat, ținând cont de opinia participanților la proces, Colegiul penal consideră justificat de a admite cererea de recurs a directorului Penitenciarului nr. 18 Brăneşti, a casa încheierea cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceiaşi instanță, în alt complet de judecată, reieşind din următoarele considerente*.

6. În prim plan, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, Colegiul penal reține că, potrivit art.3 Codul de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească. Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispozițiile ei, în perioada de tranziție la o nouă lege procesuală penală, *pot rămâne aplicabile acțiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenționale pentru care au fost stabilite data ședinței de judecată *se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.*

7. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

Potrivit art. 448 alin.(1) Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs*.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod procedură penală, *„Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral.*

Conform art.469 Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.4722 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu*

suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 131) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; ***15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare);*** *16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; 171) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați*

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” (1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. …. (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului …”

Conform art. 441 alin. (2) Cod procedură penală, “Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate şi cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs”

Astfel, orice persoană are dreptul la judecare în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzați în materie penală îndreptate împotriva sa.

Potrivit prevederilor art.7 Cod procedură penală „Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova şi ale prezentului cod”.

În orice societate democratică, protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Conform art. 20 al Constituției Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.

Art. 1 Cod procedură penală, stipulează că, „procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces şi a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală, având drept scop protejarea persoanei, societății şi statului de infracțiuni, precum şi protejarea persoanei şi societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovății sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată”.

Potrivit art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

La caz, amnistia este actul care înlătură răspunderea penală și consecințele condamnării pentru infracțiunile săvârșite până la apariția sa.

Potrivit art. 272 alin.(1) Codul de executare, *în cazul amnistiei, în temeiul art.107 din Codul penal, care liberează condamnatul de executarea în continuare a pedepsei, fie reduce pedeapsa sau o comută, instituțiile şi organele care asigură executarea categoriei respective de pedeapsă examinează aplicabilitatea actului de clemenţă fiecărui condamnat şi, după caz, cu acordul condamnatului, înaintează un demers instanţei de judecată competente conform art.470 din Codul de procedură penală. La demers se anexează dosarul personal al condamnatului, dovezile motivelor de fapt şi de drept invocate. Demersul se judecă în condițiile Codului de procedură penală.*

În sensul prevederilor legale enunțate, *amnistia* reprezintă o cauză care stinge raportul penal de conflict sub aspectul pedepsei, ce constă în actul de clemență al legiuitorului care, din rațiuni de politică penală sau socială, renunță la dreptul de a aplica sancțiuni de drept penal persoanelor care au comis anumite infracțiuni.

Justificarea aplicării unui act de clemență, cum este amnistia, prin care persoanele, ce au comis infracțiuni, sunt liberate de răspundere şi pedeapsă penală, necesită evaluarea unui şir de factori cum ar fi: impactul pe care îl va produce asupra societății, componentele de infracțiune şi categoriile de persoane în privința cărora urmează să se extindă actul dat, structura populației penitenciare, efectul pe

care îl va produce asupra numărului populației penitenciare, frecvența aplicării unor asemenea acte şi raționalitatea aplicării actului respectiv la momentul dat.

8. La data de 24 decembrie 2021 a fost adoptată şi la 31 decembrie 2021, a intrat în vigoare Legea nr.243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independentei Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 1 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, *prezenta lege se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8. Aplicarea amnistiei față de persoanele condamnate se decide de comisiile speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate (în continuare – comisii speciale), instituite, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa, din reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, ai Inspectoratului Național de Probațiune, precum şi din experți psihologi judiciari atestați. Comisiile speciale se instituie prin ordinul ministrului justiției şi activează în baza unui regulament-cadru aprobat prin ordinul ministrului justiției. În temeiul deciziilor comisiei speciale, instituția care pune în executare pedeapsa inițiază demersurile către instanțele de judecată competente privind aplicarea prevederilor prezentei legi. Aplicarea amnistiei față de persoanele bănuite, învinuite se decide de procuror, la faza de urmărire penală, iar față de persoanele inculpate care cad sub incidența art.2 alin.(4) – de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei. Persoana bănuită, învinuită poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de procuror. Persoana condamnată poate înainta personal sau prin intermediul unui avocat un demers către instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării amnistiei doar dacă a fost refuzată de comisia specială.*

Colegiul penal, verificând legalitatea și temeinicia încheierii contestate cu recurs concluzionează că, la judecarea cauzei în instanța de fond au fost admise erori de drept, care nu sunt susceptibile de a fi reparate în procedura de judecare a recursului, motiv pentru care încheierea contestată urmează a fi casată integral cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond în alt complet de judecată, în vederea înlăturării acestor erori.

9. Prin urmare Colegiul penal reține că prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central nr. 1-442/2018 din 24.03.2017, Babaș Grigore ***** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) CP RM și, în baza acestei legi, ia fost stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un

termen de 8 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru bărbați.

În temeiul art. 85 Cod penal, prin cumul de sentințe, la pedeapsa aplicată prin prezenta sentință, s-a adăugat parțial partea neexecutată sub formă de trei ani închisoare, stabilită prin sentința Judecătoriei Orhei din 18.11.2015, în baza art. 152 alin. (1) CP RM, fiindu-i stabilită pedeapsă definitivă spre executare de 8 ani 6 luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru bărbați. Măsura de reprimare în privința inculpatului, a fost menținut arestul preventiv, până la intrarea sentinței în vigoare. Termenul de executare al pedepsei urmând a-i fi calculat din 24.03.2017, incluzând în termen perioada de menținere în stare de arest de la 28.09.2016, până la 24.03.2017.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-624/17 din 28.09.2017, a fost respinsă ca nefondată cererea inculpatului, cu menținerea sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 24.03.2017.

Ulterior, prin Încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din data de 22 decembrie 2020, s-a admis parțial cererea condamnatului Babaș Grigore împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. Sa constatat faptul că, condamnatul Babaș Grigore *****, născut la *****, a fost deținut în perioada 14.11.2017 - 03.02.2020, 20.03.2020 – 21.12.2020, pe parcursul a 1133 zile în Penitenciarul nr. 18 - Brănești, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului si a libertăților fundamentale. Sa redus pedeapsa condamnatului Babaș Grigore *****, născut la *****, pentru perioada totală de 1133 zile, în care s-a aflat în detenție cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 18 - Brănești, cu calcularea a 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție. Termenul pedepsei definitive stabilite lui Babaș Grigore *****, născut la *****, se reduce cu 226 (două sute douăzeci și șase) zile.

În privința perioadei rămase de 3 zile, cu titlu de despăgubire, sa acordat condamnatului Babaș Grigore *****, născut la *****, suma de bani în mărime de 150 (una sută cincizeci) lei, şi anume o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M.

Încheierea instanței judecătorești privind încasarea mijloacelor bănești se va executa în condițiile Codului de executare.

Procesul la plângerea condamnatului Babaș Grigore împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile

condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în partea perioadei sale de detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și în Penitenciarul nr. 17 – Rezina, sa încetat, pe motivul că, pe marginea cerințelor date există o încheiere definitivă și irevocabilă.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 01.03.2021, a fost respins ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești și menținută fără modificări încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22.12.2020.

Potrivit procesului-verbal de reținere din 28.09.2016, Babaș Grigore ***** a fost reținut de facto la 28.09.2016, ora 02.00.

Astfel, începutul executării pedepsei condamnatului Babaș Grigore ***** se consideră din data de 28.09.2016, sfârșitul executării pedepsei data de 13.08.2024.

La 24.03.2022, conform extrasului din procesul-verbal nr. 7 al Comisiei penitenciarului nr. 18 Brănești, fiind evaluat raportul de evaluare și dosarul personal în privința condamnatului Babaș Grigore *****, Comisia a hotărât de a înainta materialele la Comisia Specială, fiind stabilit că conform raportului de evaluare are un comportament pozitiv. (f.d.29).

Ulterior, la data de 04.04.2022, Comisia Penitenciarului nr. 18, a examinat chestiunea privind posibilitatea înaintării demersului privind aplicarea actului de amnistie în privința lui Babaș Grigore *****, și în urma examinării, Comisia a hotărât a refuzat în înaintarea materialelor în instanța de judecată privind examinarea posibilității aplicării prevederilor Legii 243/2021 privind amnistia, fiind caracterizat pozitiv și stabilit risc de recidivă *ridicat*. (f.d.13)

10. Colegiul penal apreciază eronat constatările instanței de judecată care a conchis că în privința lui Babaș Grigore ***** sunt aplicabile prevederile art. 7 alin. (1), lit. b) a Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021.

Or la caz instanța de recurs reține că condamnatul Babaș Grigore ***** s-a adresat către Comisia specială privind aplicarea amnistiei din cadrul Penitenciarului nr. 18 Brănești, solicitând aplicarea în privința sa a prevederilor Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 și potrivit extrasului din procesul verbal nr. 18 al ședinței Comisiei speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate din cadrul Penitenciarului nr. 18 Brănești s-a decis că, condamnatul Babaș Grigore ***** nu întrunește condițiile prevăzute de art. 1 din Legea 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, fiind caracterizat „pozitiv”, iar, reieșind din fișa de evaluare a riscului de recidivă se constată că, condamnatul a fost evaluat psihologic ca prezentând risc de recidivă „*ridicat*”.

Prin urmare Colegiul penal constată că aplicabile în acest caz sunt prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea

independenței Republicii Moldova *care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei*, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca *prezentând risc de recidivă mediu sau redus*, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2–5, 7, 8, or s-a constatat cu certitudine faptul că în privința condamnatului, a fost stabilit risc de recidivă „ridicat", astfel, acesta nu întrunește cerințele art. 1 alin. (1) din Legea privind amnistia, pentru aplicarea actului de amnistie.

11. Colegiul penal relevă că, amnistia reprezintă, în sine o cauză reală de excludere a răspunderii penale, având ca efecte cu privire la toți participanții la săvârșirea infracțiunii, însă, deoarece aceasta este incidentă *in rem*, și nu *in personam*, consecințele pot surveni numai dacă sunt îndeplinite anumite condiții personale, iar, prin intermediul prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, legiuitorul indică expres condițiile fără respectarea cărora nu poate fi pusă spre examinare cererea şi anume: prezentarea dovezilor despre caracteristica pozitivă pe parcursul executării pedepsei, raportul evaluării psihologice că condamnatul care urmează a fi amnistiat prezintă un risc de recidivă mediu sau redus, or întrunirea acestor condiții urmează a fi stabilită prioritar de către comisia specială, instituită, în acest sens, în cadrul fiecărei instituții care pune în executare pedeapsa

Cu referire la *primul aspect* prevăzut de legiuitor, instanța de recurs remarcă, că constatarea comportamentului pozitiv pe parcursul executării pedepsei penale se desprind ca urmare a resocializării penitenciare a condamnatului, reprezentând, per ansamblu un proces complex, care constă în activitățile socio-educative desfășurate de personalul penitenciar prin intermediul unui complex de măsuri cu caracter educativ, juridic, social, organizatoric, psihopedagogic etc., activități ce sunt aplicate în scopul modificării sistemului lui de valori antisociale având ca scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnați, cât şi de către alte persoane, numărul de stimulări pe perioada detenției, numărul sancțiunilor disciplinare, numărul de participări în activitățile educative în cadrul penitenciarului, caracteristica din partea membrilor de familie, cunoscuți, rude și prieteni, numărul condamnărilor, situația familială, predispoziția deținutului de a repara prejudiciul moral și material.

Cât privește cel de-al *doilea aspect* prevăzut de legiuitor privind evaluarea psihologică a condamnatului în scopul stabilirii riscului de recidivă, urmează a fi supuse aprecierii prevederile Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, care la pct. 53, 55, 57 stabilesc că, psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va

realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia și fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6. Rezultatele evaluării riscului de recidivă se prezintă condamnatului pentru informare, fapt consemnat în fișa de evaluare a riscului de recidivă. Fișa de evaluare a riscului de recidivă se prezintă și se argumentează de către psiholog sau consilierul de probațiune în cadrul ședinței comisiei speciale pentru fiecare condamnat în parte.

Subsecvent Colegiul reiterează că la data de 01.04.2022, în cadrul Comisiei speciale a Penitenciarului nr. 18 Brănești conducându-se de Regulamentului-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin Ordinul Ministerului Justiției nr. 44 din 18.02.2022, a fost examinată posibilitatea înaintării demersului pentru aplicarea actului de amnistie în privința condamnatului Babaș Grigore ***** de către ofițerul principal al Secției Reintegrare Socială (psiholog) a fost prezentată fișa de evaluare a riscului de recidivă, cu raport argumentat, stabilindu-i risc de recidivă ”*ridicat*,,. Ca urmare membrii Comisiei speciale a votat unanim pentru a refuza înaintarea materialelor în instanța de judecata privind examinarea posibilității aplicării prevederilor Legii 243/2021 privind amnistia, pe motiv că a fost evaluat cu risc de recidivă ’’Ridicat”.

Totodată instanța de recurs reține că riscul de evaluare se stabilește în conformitate cu pct. 53 a Regulamentului- cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin ordinul Ministerului Justiției nr.44/2022, şi acesta este realizată de către psihologul din cadrul instituției penitenciare, în baza *Metodologiei privind evaluarea riscului de recidivă,* prevăzută la anexa nr.6 a aceeași norme juridice. Conform prevederilor Metodologiei menționate, concluzia evaluării riscului de recidivă este rezultatul unui proces dinamic de colectare şi interpretare a datelor, ce include analiza tuturor factorilor criminogeni şi protectivi identificați.

În speță riscul de recidivă "*ridicat* " este stabilit în cazurile în care factorii criminogeni ce condiționează o recădere infracțională sunt în predominare, prin urmare evaluarea riscului de recidivă este un proces individualizat a factorilor de personalitate şi situaționali considerați, a fi relevanți în apariția comportamentelor riscante şi a interacțiunii dintre aceste factori. Evaluarea are un rol important în înțelegerea factorilor de risc, prin stabilirea trăsăturilor de personalitate semnificative, care predispun persoana infractorului la manifestarea unui comportament riscant pentru săvârșirea infracțiunilor.

Potrivit anexei nr. 7 al Regulamentului-Cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, rezultă trei categorii a nivelului de recidivă și anume, „scăzut”, „mediu”, „sporit”.

Aici, instanța de recurs învederează că, evaluarea psihologică a condamnatului trebuie să aibă o desfășurare logică, pornind de la identificarea

antecedentelor persoanei, vizând atât informații privitoare la condamnările anterioare, cât și la istoria comportamentală a celui evaluat. Urmează identificarea comportamentului infracțional și circumstanțele în care acesta s-a produs: starea condamnatului până la săvârșirea infracțiunii (vârsta, circumstanțele, acțiunile, gândurile etc.); evaluarea proprie a infracțiunii săvârșite de către condamnat (recunoaște sau nu vina); analiza alternativelor comportamentului infracțional și de ce nu au fost folosite; studierea sferei etico-morale (i-a fost greu să ia decizia, cât de ușor a luat-o, dileme morale), precum și consecințele comportamentului acestuia. În evaluarea personalității condamnatului, este necesar a stabili dacă factorii de risc persistă în continuare.

Prin urmare Colegiul penal apreciază critic constatările instanței de judecată privind aprecierea concluziei psihologului ca fiind una una eronată şi contradictorie materialelor dosarului personal. a condamnatului Babaș Grigore *****, or una din condițiile pentru aplicarea amnistiei conform art. 1 alin (1) din Legea nr. 243/2021, trebuie să fie prezența la deținut a riscului de recidivă mediu sau redus. De altfel, instanța nu putea să constate prezența unui alt risc de recidivă, decât cel stabilit de psiholog, care în cazul dat este ridicat, deoarece evaluarea psihologică la aprecierea riscului de recidivă la deținuți aparține în exclusivitate psihologului, care are cunoștință speciale în domeniu. Or, pct 53 din Regulamentul-cadru de activitate a comisiilor speciale privind aplicarea amnistiei în privința persoanelor condamnate, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr.44/2022, care completează art. 1 alin. (1) din Legea nr. 243/2021, expres prevede că psihologul din cadrul instituției penitenciare, urmare parvenirii listei persoanelor care se încadrează în prevederile art. 4, 5, 7 sau 8 din Legea nr. 243/2021, în cel mult 10 zile lucrătoare pentru fiecare 10 condamnați, va realiza evaluarea psihologică a acestor persoane în conformitate cu metodologia şi fișa de evaluare a riscului de recidivă prevăzute la anexa nr. 6.

Subsidiar *din fișa de evaluare a riscurilor de recidivă a condamnatului, se constată o analiză a personalității condamnatului cu indicarea circumstanțelor de fapt ce au stat la baza concluziei adoptate, de către psiholog fiind expuse criteriile aprecierii, atitudinii condamnatului, în prezența unui proces dinamic de colectare, analiză şi interpretare a datelor. Or, din capitolul II al regulamentului- cadru prevede că* principiul după care se poate conduce o analiză comprehensivă a comportamentului este cel potrivit căruia comportamentul trecut este un bun predictor al celui viitor. Tot aici Colegiul conchide că din fișa de evaluare a riscului de recidivă, este statuat clar care este numărul total al factorilor criminogeni și protectivi, iar din fișa prezentată instanței rezultă o analiză detaliată și o analiză a circumstanțele de fapt ce au dus la adoptarea concluziei de către comisie a evaluatorului, potrivit blanchetei obligatorii - Anexa nr. 1 la Metodologia

privind evaluarea riscului de recidivă, care a fost anexată de către administrația penitenciarului.

Respectiv reieșind din condițiile prezentei legi, condamnatul Babaș Grigore ***** nu întrunește prevederile însăși a art. (1) alin. (1) al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021 se stabilește că: Legea citată se aplică condiționat şi exclusiv persoanelor bănuite, învinuite şi inculpate, precum şi persoanelor condamnate, care sunt caracterizate pozitiv pe parcursul executării pedepsei, al perioadei de probațiune sau al termenului de probă şi sunt evaluate psihologic ca prezentând risc de recidivă mediu sau redus, dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art. 2-5, 7, 8.

În acest context, Colegiul penal reiterează că instanța de fond neîntemeiat a stabilit că cererea condamnatului Babaș Grigore ***** privind aplicarea prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova este admisibilă.

Astfel, Colegiul penal conchide că, condamnatul nu întrunește cerințele art. 1 alin. (1) din Legea privind amnistia, pentru aplicarea actului de amnistie, or comisia specială a Penitenciarului nr. 18 Brănești a refuzat înaintarea demersului privind aplicarea prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în privința condamnatului din motiv că a fost stabilit riscul de recidivă „ ridicat” ca urmare a realizării evaluării psihologice a condamnatului Babaș Grigore ***** și constatarea factorilor criminogeni ce condiționează o recădere infracțională fiind în predominare și anume: săvârșirea primei infracțiuni la vârsta de 14 ani, grupul de prieteni antisociali, anturaj antisocial, stil de viață infracțional, inadaptare socială, lipsa ocupației, comportament adictiv.

În contextul celor relevate, instanța de recurs reține că, încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra tuturor cerințelor de fapt invocate, dar și să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz, pronunțându-se asupra acestora prin actul procesual adoptat.

12. În acest sens, Colegiul penal conchide că, eroarea admisă de către instanța de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanța de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise.

La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre

legală, întemeiată şi motivată, pronunţându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

Potrivit prevederilor art. 7 Codul de procedură penală, *procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova şi ale prezentului cod.*

Conform art. 20 a Constituției Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătoreşti atunci când drepturile, libertățile şi interesele acesteia au fost violate.*

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

CEDO, în speța *Luka contra României* a evidențiat că, art. 6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părțile au fost ascultate şi să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanței" obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor şi probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora şi fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Ţărilor de Jos, citată anterior, p. 19-20, pct. 59 şi 61*). Curtea evidențiază că trebuie să se ţină seama de relevanța şi incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei (*Jahnke şi Lenoble împotriva Franţei (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; şi Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006*).

Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanța o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce priveşte cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În același timp se precizează că, obligația instanței de a-şi motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov şi alţii c. Rusiei (2007) §85*).

13. Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse, şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanțele ierarhic inferioare fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Din interpretarea art. 6 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil şi acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum şi argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

Procedând în asemenea mod, instanța de fond n-a acordat deplină eficiență prevederilor legale astfel, la judecarea cauzei, se constată erori judiciare. Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare şi apreciere a probelor prezentate de părți, de gradul de percepție şi analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Astfel, reieșind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

La o nouă examinare, instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil și în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

Prin urmare, având în vedere cele menționate, Colegiul penal consideră că instanța de fond eronat și prematur a admis cererea condamnatului Babaș Grigore *****, cu privire la aplicarea actului de amnistie în temeiul Legii privind amnistia

în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, motiv din care recursul directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești, urmează a fi admis cu casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023, privindu-l pe Babaș Grigore ***** și trimiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

14. În conformitate cu prevederile art. 469 - 471 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Admite recursul directorului penitenciarului nr.18-Brănești, casează total încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 06 iulie 2023 în privința condamnatului ***Babaș Grigore*** ***** și trimite cauza la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător Iurie Iordan

judecător Elena Cojocari

judecător Marcel Juganari